

Florisztikai adatok Székelyföldről

Löki Viktor – lokvi89@gmail.com
Szűcs Mónika – szumo117@gmail.com

Abstract

During a longer stay in Transsylvania in 2011 we recorded 23 plant species under protection in Rumania and 29 plant taxa of conservation importance for Hungary. We confirmed the occurrence of the Purple Marshlock (*Potentilla palustris*) in a known bog and we recorded the Ghost Orchid (*Epipogium aphyllum*) for the first time in the Nagyhagymás National Park in Békás Narrows. Further, we identified an unknown bog and reported it to the county administration.

Székelyföld különleges természeti kincsek, érintetlen tájak otthona, páratlan zoológiai, botanikai, geológiai értékek őrzője. A Kárpátok itteni hegységei egymással vetekedve ontják magukból szépségeiket. Valódi kincsesbánya ez, a természet csodáit kedvelő emberek számára. Ez a kincsesbánya egy kivételes szerencse folytán, három hónap alatt is csak egy kis szeletét tudta átadni, de ez olyan értéket képviselt, mely alapjaiban változtatta meg a szemléletünket.

2011 nyarán kötelező szakmai gyakorlatunkat töltöttük Székelyföldön, hat hetet a Hargita lábánál, Ivóban, hat hetet pedig a hegység másik oldalán, Csíkszeredában. Gyakorlatunk során erdészeti, környezetvédelmi és természetvédelmi tevékenységeket folytattunk, ám szabadidőnkben, illetve alkalmanként munka közben is megfigyelhettük a környék élővilágát. A fajok természetvédelmi státuszát illetően a „Hargita megyei védett növény és állatfajok jegyzéke.” c. munkát vettük figyelembe. A tartózkodásunk során talált, természetvédelmi szempontból jelentős növényfajok a következők:

Nemzeti szinten védett növényfajok: *Achillea ptarmica*, *Anacamptis coriophora*, *Angelica palustris*, *Dactylorhiza cordigera subsp. siculorum*, *Dactylorhiza maculata*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipogium aphyllum*, *Gentiana cruciata*, *Gentiana pneumonanthe*, *Gladiolus imbricatus*, *Gymnadenia conopsea*, *Hepatica transsilvatica*, *Ligularia sibirica*, *Listera ovata*, *Neotinea ustulata*, *Phyteuma wagneri*, *Potentilla palustris*, *Trollius europaeus*.

Megyei szinten védett növényfajok: *Lilium martagon*, *Salix pentandra*, *Daphne mezereum*, *Empetrum nigrum*.

Számos növényfaj a Székelyföldön nem mondható ritkának, így megyei védeltséget sem élveznek, ám hazánkban jelentősebb értéket képviselnek.

Magyarországon védett növényfajok: *Aconitum anthora*, *Aconitum variegatum*, *Astrantia major*, *Blechnum spicant*, *Carlina acaulis*, *Cirsium erisithales*, *Dianthus superbus*, *Doronicum austriacum*, *Eriophorum latifolium*, *Gentiana asclepiadea*, *Gentianella austriaca*, *Gentianella livonica*, *Gentianopsis ciliata*, *Geranium phaeum*, *Geranium sylvaticum*, *Geum rivale*, *Hieracium aurantiacum*, *Huperzia selago*, *Lonicera nigra*, *Lycopodium annotinum*, *Parnassia palustris*, *Persicaria bistorta*, *Polygonatum verticillatum*, *Rosa pendulina*, *Silene dioica*, *Spiraea media*, *Thelypteris palustris*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Veratrum album*.

Néhány figyelemreméltó adatot részletezünk az alábbiakban. 2011. 07. 23-án a Madarasi-Hargita csúcsának északkeleti lejtőjén elterülő forráslápban, a Szökő-lápban túránk során akadunk rá pár tözegeperre (*Potentilla palustris*). A lelőhely a turistaúttól csupán pár méterre található, néhány m² területen. A növényről itthon derült ki, hogy bár számos lápban előfordul, innen hosszú ideje nem került elő (JAKAB et al. 2007).

2011. 08. 25-én a Gyilkos-tó feletti Cifra-nyeregre kapaszkodva, a Mária-kő kilátópontja előtt nem sokkal a fonák bajuszvirág (*Epipogium aphyllum*) három elvirágzó tövét találtuk meg a fenyőerdőben. A növények dús fenyőtű avaron, számottevő aljnövényzet nélküli talajon nőttek, csak néhány lucfenyő csemete vette körbe őket lazán. A nemzeti park munkatársai nem tudtak a növény előfordulásáról. Ezelőtt a nemzeti parkhoz legközelebb a Csomád-Bálványos Hegységben voltak ismert lelőhelyei (melyek közül egy, szintén 2011-ben, magyarországi kutatók „horgára” akadt). A növény mind romániai, mind hazai szinten ritkának számít, itthon alig pár tíz töve maradt maroknyi lelőhelyen, ám az utóbbi időben néhány új előfordulási adata van Magyarországról (KOVÁCS et WIRTH 2009, TÓTH 2010, SULYOK M. et SULYOK J. 2011).

2011. 08. 01-én Ivótól nem messze, 2,5 km-re észak-északnyugati irányban, tudomást szereztünk egy, a legelők közé beékelődött kisebb lápról. A láp É-D irányú, kb. 60 méter széles, és 130 m hosszú. A helyiek szerint a szakértők nem ismerik a lápot. Ezt igazolja, hogy a híres román botanikus, Emil Pop „A Román Népköztársaság tőzeglápjai” (1960) c. munkájában nem szerepel a láp, illetve a Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökségen, mint a megyei kezelő szervnél, nincs tudomásuk róla. A szakirodalmat átböngészve konstatáltuk, hogy a felmérések jórészt a nagyobb, ismertebb lápokra korlátozódtak (GÓG 2003, KATÓ 2000, POKORNY 2004, RATIU 1968). Ez nem meglepő a romániai természetvédelem késői „repülőrajtja” miatt, ugyanis több nagyobb nemzeti park is csak pár éve jött létre, és jelenleg is a mindennapos érvényesülésért küzd.

A láp a magassásos típusba tartozik (KOVÁCS 2004). Kb. 90%-át sás alkotta zombékok, és a köztük lévő semlyékek töltik ki. A széleken egy-két méter átmenetet képez a különböző tőzgmoha (*Sphagnum spp.*) fajok alkotta mohapárna, aztán már legelői növényzet következik. A környéken marhák legelnek, ám valószínűleg nem látogatják a lápot, mert taposási nyomokat nem találtunk. (Bár a Madarasi-Hargita csúcsnál lévő Szökő-lápon is évente tízes nagyságrendű ló, és kb. 130-140 marha legel, de a láp regenerációs képességével eltünteti a sebeket. Megfigyeltük, hogy a legelő lovak minden lépésüknél többtenyérnyi tőzgmohát szakítanak ki a talajból, noha ezeket a sebeket később sehol sem tapasztaltuk terepbejárásaink során.)

A lápban egy pillanatfelvétel során az alábbi fajokat találtuk: sás- és tőzgmoha (*Carex*, *Sphagnum spp.*) fajok, babérfűz (*Salix pentandra*), lucfenyő (*Picea abies var. minima*), tőzegpáfrány (*Thelypteris palustris*), szibériai hamuvirág (*Ligularia sibirica*), réti angyalgököér (*Angelica palustris*), mocsári aszat (*Cirsium palustre*). Nem messze a láptól elevenszülő gyíkot (*Zootoca vivipara*) észleltünk, azonban ez a faj sehol sem ritka a Hargita kaszálóin, láprétegen.

A láp közelében folyó gazdálkodás (közvetlenül mellette egy épület is található!) nem veszélyezteti a fennmaradását. Hargita megyében sokkal nagyobb lápok vannak csak oltalom alatt (csíkszentkirályi Lucsos: 120 ha, Mohos: 80 ha, jelenleg folyik a Szökő-láp védetté nyilvánítása, mely kb. 30 ha). Ennek ellenére az ilyen élőhelyeket kedvelő, különleges növényfajok, mint a *Ligularia sibirica* lelőhelyeinek nyilvántartását érdemes vezetni, így mi is értesítettük a megyei szervet a lápról.

IRODALOM

- GÓG, I. 2003. A Szent Anna-tó és a Mohos tőzezláp. Hidrológiai tájékoztató, 43.: 55-57.
- Hargita megyei védett növény és állatfajok jegyzéke. Élőhely Irányelv, I-V melléklet, 462/2001 törvény, 5. melléklet. Vízügyi és Környezetvédelmi Minisztérium, Bukarest
- JAKAB, G., CSERGŐ-A.M., AMBRUS, L. 2007. Adatok a Székelyföld flórájának ismeretéhez. Flora Pannonica, 5.: 135-165.
- KATÓ, Z. 2000. Vegetation of the Fagul Rotund peatbog and the neighbouring swamps from the Apa Rosie Basin (Covasna county, Romania). Contributii Botanice Cluj-Napoca, I.: 65-80. [= A Kerek Bükki tőzezláp és a szomszédos mocsarak a Veres víz-medencében (Kovászna megye, Románia)]
- KOVÁCS, D., WIRTH, T. 2009. A bajuszvirág [*Epipogium aphyllum* (F. W. Schmidt) Sw.] és néhány *Epipactis*-faj előfordulása Pécssett. Kitaibelia, 14., 1.: 104-106.
- KOVÁCS, A. 2004. Syntaxonomical checklist of the plant communities of Szeklerland (Eastern Transylvania). Kanitzia, 12.: 75-149.
- POKORNY, L. 2004. Geobotanikai tanulmányok egy, a Madarasi-Hargita keleti oldalán fekvő tőzezláp növényzetéről. Múzeumi Füzetek. Új sorozat, 13.: 82-87.
- POP, E. 1960. Mlăstiniile de turba din Republica Populară Română. (= A Román Népköztársaság tőzezlápjai). Academia R.P.R., București, 514 pp
- RATIU, FI. 1968. Vegetația lemnoasă din complexul mlăștinilor eutrofe Voslobeni (jud. Harghita). (= Fászszerű vegetáció a Vaslábai eutróf lápban) Contributii Botanice Cluj-Napoca.: 327-335.
- SULYOK, M., SULYOK, J. 2011. Az *Epipogium aphyllum* (F. W. Schmidt) Sw. előfordulása a Bükk-hegységben. Kitaibelia, 16., 1-2.: 97-98.
- TÓTH, I. 2010. Az *Epipogium aphyllum* új lelőhelye a Mecsekben. Kitaibelia, 15., 1-2.: 180.